

Dış Ticaret Maliyetlerinin Azaltılması İçin Yöntemler Tartışıldı

Sercan BAHADIR*

Gümrük ve Ticaret Müfettişleri Derneği tarafından 11 Aralık günü Ankara Ticaret Odası (ATO) ev sahipliğinde “Dünya Ticaretinde Firma Maliyetlerinin Azaltılması Rekabetin Artırılması Stratejileri” konulu panel düzenlendi. Panel; Ticaret Bakan Yardımcıları Gonca Yılmaz Batur ve Fatih Metin, ATO Başkanı Gürsel Baran ile Ticaret Bakanlığının üst düzey bürokratlarının katılımıyla gerçekleştirildi.

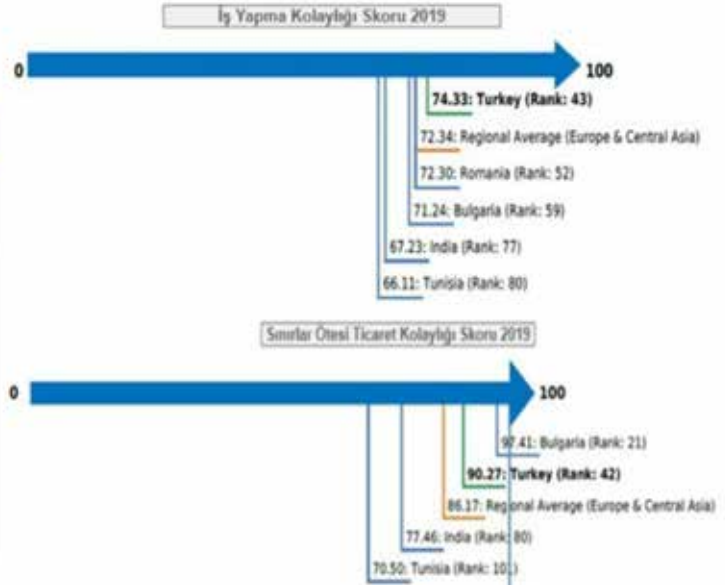
Moderatörlüğünü Prof. Dr. Ersan Öz'ün yaptığı panelde Gümrükler Genel Müdürü Mustafa Gümüş “kamu bakış açısını”; Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi Önder Uysal ise “müfettiş yaklaşımını” dile getirirken “özel sektör bakış açısını” aktarmak da bana düştü. Panel, hem kamu hem de özel sektör açısından gümrükleme maliyetlerinin azaltılması ve geleneksel gümrükleme modelinin tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini tekrar gösterdi.

Dış ticaret işlemleri açısından İş Yapma Kolaylığı Endeksinde 29 sıra ilerledik

Dünya Bankası tarafından düzenli olarak her yıl hazırlanan “İş Yapma Kolaylığı Endeksi” adlı çalışmada ülke ekonomileri, iş yapma için uygun ortama sahip olma ölçütlerine göre sıralanıyor. Bu çalışma; işe başlama, inşaat izinleri ile uğraşma, elektrik alınması, mülk kaydı, kredi alınması, yatırımcıların korunması, vergilerin ödenmesi, sınır dışı ticaret, sözleşmelerin uygulanması ile birlikte iflas durumunun çözülmesi konularını içeriyor ve 190 ülke bu kriterlere göre sıralanıyor. Bu noktada söz konusu verilere bir anket ile ulaşıldığını belirtmekte yarar var. Bu veriler kesin bir doğruluk içermese de genel gidişat hakkında fikir vermesi açısından önemli olduğunu belirtmek gerekir.

Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Sonuçları

İthalat - İhracat Süre ve Maliyetleri	2018	2019
Dış Ticaret Sıralaması	71	42
Dış Ticaret Skoru (0-100)	79,71	90,27
İhracat süresi		
Belge Uyum	5 saat	4 saat
Sınır Uyum	16 saat	16 saat
İhracat Maliyeti		
Belge Uyum	87 USD	55 USD
Sınır Uyum	376 USD	358 USD
İthalat süresi		
Belge Uyum	11 saat	3 saat
Sınır Uyum	41 saat	11 saat
İthalat Maliyeti		
Belge Uyum	142 USD	80 USD
Sınır Uyum	655 USD	46 USD

Bu yılın raporunda ülkemiz genel sıralamada 42. sırada; sınır ötesi işlemlerde ise 41. sırada yer alıyor. Sınırı ötesi işlemler açısından 29 sıra yükselmiş gözüküyoruz. Sıralamadaki bu artış ile Belçika, İtalya ve Macaristan gibi AB ülkelerinin de önünde yer alıyoruz. Ancak en yakın komşumuz olan Bulgaristan'ın gerisinde yer alıyoruz.

Sıralamada bu kadar yukarı çıkmamızın nedenlerinin başında, ithalatlardaki süre ve maliyetlerdeki azalış geliyor. Bir önceki yıl ithalat işlemlerindeki “sınır uyum” maliyetinin 655 USD’den bu yıl 46 USD’ye; belge

uyum maliyetinin de 142 USD'den bu yıl 80 USD'ye düştüğü; ithalat sürelerinde ise bu yıl bir önceki yıla göre dörtte bir azalış olduğu görülüyor. İhracat tarafında ise bir önceki yıla göre çok ciddi bir değişiklik olmadığı anlaşılıyor.

İthalat tarafında bu yönde olumlu bir gelişmenin son dönemdeki yetkilendirilmiş yükümlü statüsü (YYS) sahibi şirket artışı ile gümrük idaresindeki tek pencere gibi gümrük 4.0 uygulamalarına bağlayabiliriz. Çünkü bu uygulamalar şirketlerin hem belge edinme hem de gümrük işlem sürelerini ciddi şekilde azaltıyor. Ancak bunun neden ihracat tarafına yansımadağının da sorgulanması gerekiyor.

Diğer taraftan, Dünya Bankasının bu çalışmasının bir anket olduğunu da unutmamız gerekiyor. Son dönemde görülen ithalat maliyetleri ile rapordaki rakamlar arasında tam bir uyumun olmadığını da söyleyebiliriz. Bu nedenle de ankete katılan kişilerin seçimi ve paylaştıkları bilgiler bu sıralamada yerimizi belirliyor. Ancak anket YYS ağırlıklı şirketler tarafından doldurulmuş ise sonuçların anlamlı olduğunu söyleyebiliriz.

Dış ticarete maliyetleri azaltmak için global bir bakış açısına ihtiyaç var

Dış ticaret işlemlerinde maliyetlerin azaltılması şirketlerin gündemlerinde her zaman üst sıralarda yer alan bir konu oldu. Ancak son dönemdeki gümrük vergilerinin artışı nedeniyle bu maliyetlerin azaltılması konusu daha da önemli hale getiriyor. Bu maliyet kalemlerini azaltmak için de sadece gümrükleme işlemlerine odaklı değil tedarik zinciri esaslı bir global bakış açısına ihtiyaç bulunuyor. Bu noktada dijital uygulamalar ile uyumlu bir tedarik zinciri yapısının kurulması gerekiyor.

Ayrıca, gümrük işlemlerinde zaman kaybı ve maliyet unsurları sadece gümrük uygulamalarından kaynaklanmıyor. Diğer kurumların yasal düzenlemesinden ve/veya talepleri nedeniyle gümrükleme

esnasında yapılan işlemler gümrükleme süresini ve maliyetini ciddi anlamda etkiliyor. Örneğin TSE, Tar eks için alınması gereken izinler normal bir gümrükleme sürecinden daha fazla süre alıyor ve maliyet çıkarıyor. Bu konuları dikkate almadan kamu tarafında yapılacak bir iyileştirmenin yarar sağlayamayacağı ortadadır.

Ne yapılmalı

Düzenlenen etkinlikte son dönemin ana gündem maddesi olan dış ticaret maliyetleri konusu masaya yatırıldı. Bu maliyetlerin azaltılmasına yönelik hem kamu hem de özel sektör bakış açısı dile getirildi. Ortak anlayış, bütüncül yaklaşım ile bu maliyetlerin azaltılması gerektiği yönünde. Bu yaklaşımın İş Yapma Kolaylığı Endeksi Raporunda da görüyoruz. Raporda sıralamada yukarıda olan ülkeler ile ilgili paylaşımlarda bulunuluyor. İlk sırada yer alan ülkelerin aynı yaklaşım ile maliyetleri azalttığı görülüyor. Örneğin gümrük uygulamaları ile şirket uygulamaları elektronik ortamla uyumlu olan ülkelerin veya hem kamu hem özel sektör tarafında tedarik zinciri alt yapısı iyileştirmeleri yapan ülkelerin daha yukarı sıralarda yer aldığı görülüyor.